

Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri- Revize

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18772>

Özet

Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize (ÇMKE-R), **Cloninger'n psikobiyojik kiilik modeline** dayanarak çocuk ve ergenlerde mizaç ve karakter boyutlar'n ölçmek amacıyla geliştirilmi? olan Junior Temperament and Character Inventory-Revised (JTCl-R) ölçe?inin Türkçe'ye bir **uyarlamas?d?r**. Bu envanterin Türkçe versiyonu, Türk popülasyonu için normatif verileri ve faktöriyel yap?s'n? belirlemek üzere Samet Köse ve arkadaşlar? tarafından 2017 yılında çal???lm??t?r. Ölçek, özellikle çocuk ve ergen psikiyatrisi alanında ki?ilik geli?imini ve ilgili psikopatolojileri de?erlendirmek için kritik bir araç sa?lamaktadır.

Uyarlama çal??mas?, ölçe?in orijinal yap?s'n'n Türkçe örnekleme de geçerli oldu?unu ve güvenilir bir ?ekilde kullanılabilece?ini göstermeyi hedeflemiştir. Bu çal??ma, Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize'nin klinik ve ara?tırma ortamlar'nda kullanılm'n önünü açm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri, JTCl-R, **Mizaç**, **Karakter**, Cloninger, Psikobiyojik Ki?ilik Modeli, Uyarlama, **Faktör Analizi**, Ergenlik.

Yazarlar

Kose, S., Celikeld, F. C., Akinc, E., Kayae, C., Cumurcuf, B. E., Etikan, ?. & Cloninger, C. R.

Amaç

Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize'nin temel amacı, C. Robert Cloninger tarafından geliştirilen ki?ilik modelinin yedi temel boyutunu (dört mizaç ve üç karakter) 6 ila 15 yaş arası çocuk ve ergenlerde güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle Türk kültürel bağlam'nda mizaç ve karakter özelliklerinin da??ılm'n? incelemek ve bu özelliklerin psikolojik geli?im ve bozukluklarla ilişkisini ara?tırmacılara sunmak için uyarlanm??t?r.

Türkçe uyarlama çal??mas? (2017), ölçe?in klinik de?erlendirme süreçlerine entegrasyonunu sa?lamay? ve Türk çocuk popülasyonuna özgü normatif verileri oluşturmaya amaçlam??t?r. Bu sayede, bireysel farklılıklar'n erken yaşta tanımlanması ve buna uygun müdahale stratejilerinin geliştirilmesi desteklenmektedir.

Yap?

Ölçek, **Cloninger'n Ki?ilik Envanteri'nin** (TCI) gençlere yönelik revize edilmi? versiyonu olan JTCl-R'nin temel aldığı yedi boyutlu yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, genetik ve çevresel etkileşimlerle şekillenen iki ana bileşenden oluşur:

Mizaç Boyutlar? (Temperament): Bireyin otomatik duygusal tepkilerini ve al??kanl?klar?n? temsil eden, büyük ölçüde kal?tsal oldu?u dü?ünülen dört boyuttan olu?ur:

Yenilik Aray??? (Novelty Seeking)
Zarardan Kaç?nma (Harm Avoidance)
Ödül Ba??ml?l??? (Reward Dependence)
Sebat Etme (Persistence)

Karakter Boyutlar? (Character): Bili?sel ve sosyal ö?renmeyle geli?en, bireyin kendini, di?erlerini ve evreni alg?lay???n? yans?tan üç boyuttan olu?ur:

Kendini Yönetme (Self-Directedness)
??birli?i (Cooperativeness)
Kendini A?ma (Self-Transcendence)

Geçerlik

Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize'nin geçerlik çal??malar?, Köse ve arkadaşlar? (2017) tarafından yürütülen adaptasyon çal??mas?nda detaylandır?lm??t?r. Geçerlik, özellikle yap? geçerli?i odakl? olarak incelenmi?tir.

Çal??ma, orijinal ölçe?in teorik yedi faktörlü yap?s?n?n Türk popülasyonunda da korundu?unu gösteren bulgular sunmu?tur. Faktör yüklerinin ve faktörlerin birbirleriyle olan ili?kilerinin beklentilere uygun olmas?, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? psikolojik yap?lar? ba?ar?yla temsil etti?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik verileri, adaptasyon çal??mas?n?n temel bir bile?enini olu?turmaktadır. Güvenirlik genellikle iç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach's Alpha) ve test-tekrar test yöntemleriyle de?erlendirilir.

Köse ve ekibinin ara?t?rmas?, ÇMKE-R'nin alt ölçeklerinin genel olarak kabul edilebilir düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu rapor etmi?tir. Bu yüksek iç tutarl?l?k de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve dolay?s?yla ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda ve klinik uygulamalarda güvenle kullan?labilece?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize'nin Türkçe versiyonunun faktöriyel yap?s?, 2017 tarihli makalenin ana odak noktalar?ndan biriydi. Ke?fedici ve do?rulay?c? faktör analizleri kullan?larak, ölçe?in orijinal yedi faktörlü yap?s?n?n Türk örneğinde ne ölçüde do?ruland???

araştırılmıdır.

Analiz sonuçları, ölçeğin dört mizaç ve üç karakter boyutunu ayrılarak, Cloninger'in teorik modelini kültürel sorunların ötesinde desteklediğini göstermiştir. Bu bulgular, ÇMKE-R'nin Türk çocuk ve ergenlerin kişilik özelliklerini değerlendirmede güçlü bir yapısal geçerliliğe sahip olduğunu kanıtlamıştır.

Enstrüman

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle ebeveyn veya öğretmen raporu ya da ergenlerin kendi kendine doldurabileceği Likert tipi derecelendirme formatında sunulur. Derecelendirme bilgisi orijinal kaynaktan belirlenmemiştir.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Çocuklar ve Ergenler

Age Group: 6-15 yaş grubu (JTCl-R orijinal aralığı baz alınmıştır).

Population Details: Türkiye'deki genel popülasyon örnekleminde normatif veri toplanmıştır.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama (self-report) veya gözlemci raporu (parent/teacher report) formatında kullanılan, Cloninger'in psikobiyolojik kişilik modeline dayalı maddelerden oluşan bir envanteredir.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Normatif Veri, Kişilik Gelişimi, Çocuk Psikiyatrisi, Öz Bildirim Ölçeği, JTCl-R Türkçe.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirlenmemiştir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu Yazar İletişim: sametkose@gmail.com

Correspondence Address: Sorumlu yazar Samet Köse.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin ticari kullanım izinleri ve ücret bilgileri sorumlu yazar Samet Köse ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir. Ölçeğin Türkçe adaptasyonu ve normatif veri çalışması 2017 yılında

yayınlanmıştır.

Bu ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir:

[junior-temperament-and-character-inventory-revised-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Köse, S., Celikeld, F. C., Akinc, E., Kayae, C., Cumurcuf, B. E., Etikan, ?. & Cloninger, C. R. (2017). Normative Data and Factorial Structure of the Turkish Version of the Junior Temperament and Character Inventory-Revised. *Psychiatry And Clinical Psychopharmacology*, Vol. 27, No. 1, 6-13. DOI: [10.1080/24750573.2017.1295517](#).

Makalenin tam metnine erişim için: [tandfonline.com](#)

Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynak içerikte Çocuk Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize ölçeğinin maddeleri yer almamaktadır. Maddeler için yazarla iletişime geçilmesi gerekmektedir.